

Nettokostnadsavvikelser och nettokostnadsjämförelser

Nämnd	Sid nr
För- och grundskolenämnd	1–10
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	11–15
Individ- och familjeomsorgsnämnd	16–21
Kulturnämnd	22–25
Fritidsnämnd	26–30

Äldrenämnd – analys av nettokostnadsavvikelser distribueras efter information i nämnd
2023-12-14

Analys av nettokostnadsavvikelse, förskola, grundskola och fritidshem.

Bakgrund

Som en del i planeringsprocessen ska berörda nämnder analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Analyserna utgör ett analysunderlag i planeringsprocess för 2025.

Centrala tillämpningsanvisningar för analys av nettokostnadsavvikelse har tagits fram, vilka ligger till grund för analysen.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

För- och grundskolenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; förskola, fritidshem och grundskola.

Nettokostnadsavvikelsen för förskola, fritidshem och grundskola inkluderar även kostnader som ligger **utanför** för- och grundskolenämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg m.m.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämningsystemet påverkar.

Utifrån givna anvisningar ska inte några kvalitetsmått ingå i analysen, om höga eller låga kostnader motsvaras av hög/låg kvalitet kommenteras därför inte.

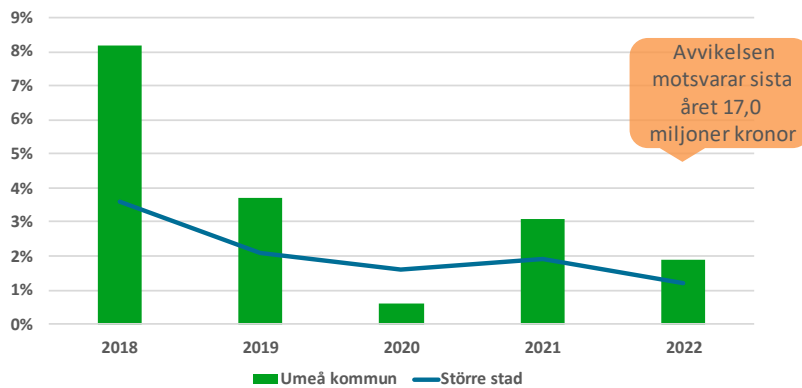
Förskola

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet förskola i procent de senaste 5 åren

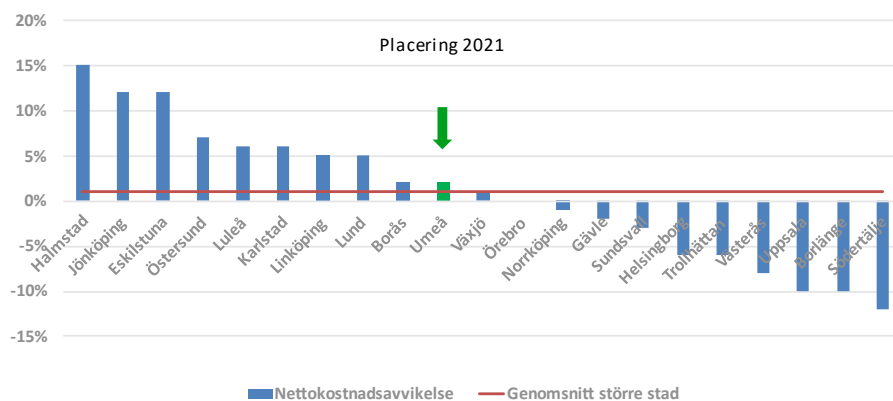

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse förskoleverksamhet för större städer år 2022, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för förskola har för Umeå Kommun minskat de senaste åren, med undantag från år 2020 till år 2021. Avvikelsen motsvarar för senaste året 17 mnkr och ligger något över större stad. Det betyder att kostnaden för kommunens förskola är något högre än vad Umeå Kommun förväntas kosta med tanke på strukturen. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger

utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider m.m. Nettokostnadsavvikelsen för förskola inkluderar även öppen förskola vilket inte omfattas av nämndens uppdrag.

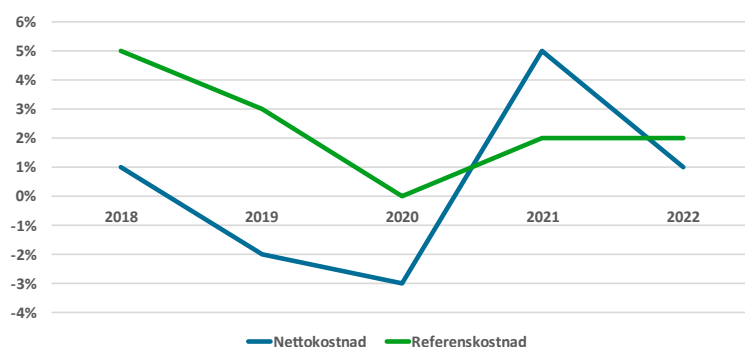
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2022 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun ligger något över genomsnittet för större stad. Umeå kommun ligger på samma placering bland större städer 2021 och 2022 trots en lägre nettokostnadsavvikelse år 2022.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet förskola i procent de senaste 5 åren

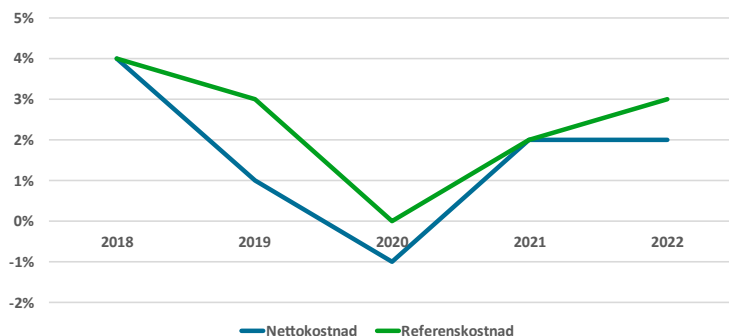

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet förskola, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Nettokostnaden har utvecklats lägre än referenskostnaden för år 2022 för Umeå Kommun (diagram 3). Referenskostnaden visar att Umeå Kommuns kostnadsutveckling ligger kvar på 2 % även för år 2022. Vilket indikerar att del av den minskning som skett i nettokostnadsavvikelsen beror på att Umeå Kommun haft en lägre kostnadsutveckling än referenskostnaden.

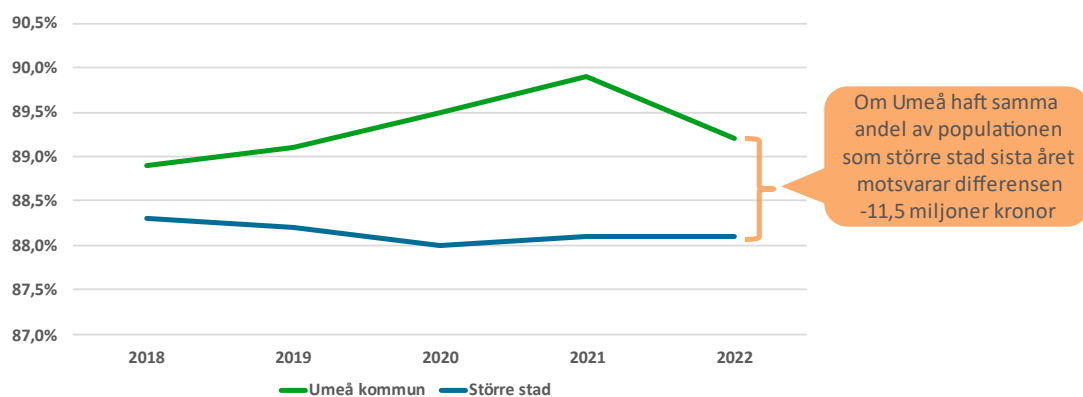
För större stad (diagram 4) ser vi en ökning i referenskostnaden och bibehållen utveckling av nettokostnaden, det innebär att minskningen i nettokostnadsavvikelse för större stad beror på utvecklingen av referenskostnaden inte av nettokostnadens utveckling.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för verksamhet förskola i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

Umeå Kommun har en högre andel av populationen i förskola i jämförelse med större stad de senaste åren den har dock minskar något från år 2021 till 2022 men ligger dock fortfarande över större stad. Hade Umeå Kommun haft samma andel av befolkningen i åldersgruppen som större stad hade Umeå Kommun haft 11,5 mnkr i lägre kostnader.

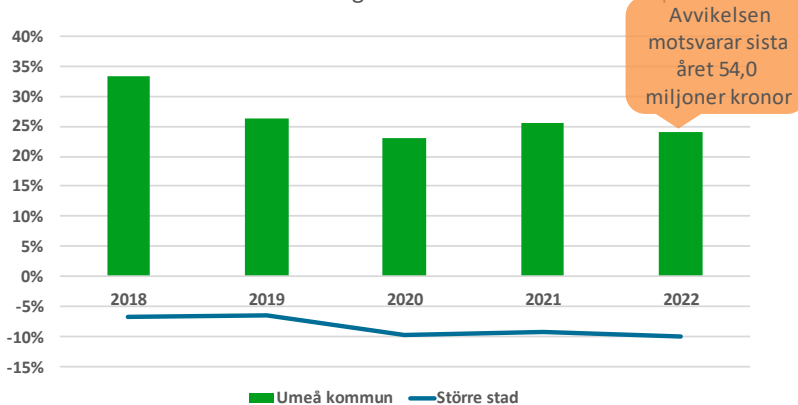
Fritidshem

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

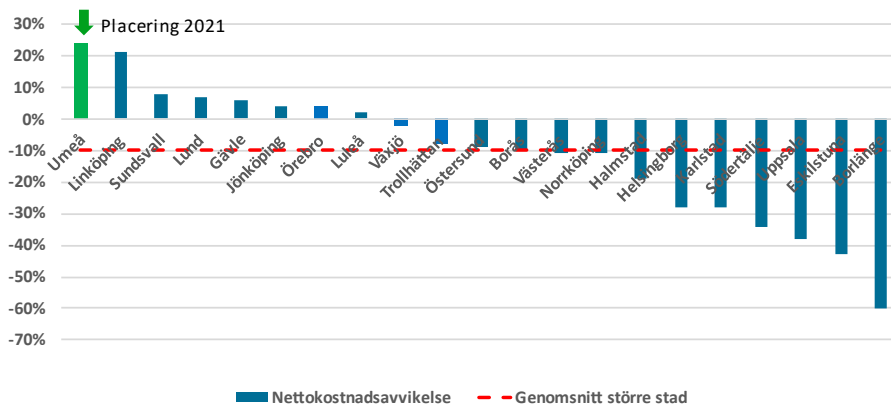
Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet fritidshem i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 2 Nettokostnadsavvikelse fritidshemsverksamhet för större städer år 2022, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för fritidshem har för Umeå Kommun minskat de senaste åren, dock är år 2020 året med lägst avvikelse under perioden. Umeå kommunen har högre kostnader för fritidshem än förväntat med tanke på strukturen. År 2022 motsvarar avvikelsen 54 miljoner kronor för Umeå Kommun. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler och måltider. Det sker även en del fördelningar av personal som arbetar mot flera verksamheter förskoleklass, grundskola och fritidshem vilket skulle kunna påverka

nettokostnadsavvikelsen. Arbetet pågår för att höja kvalitén i fördelningen av kostnaderna mellan personalen som arbetar mot flera verksamheter.

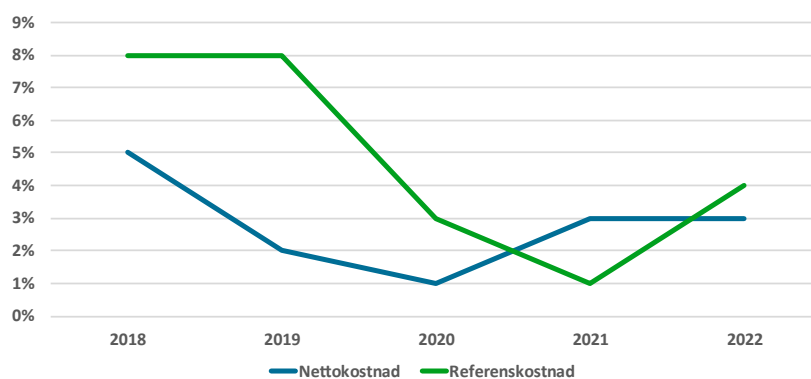
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2022 i procent. Umeå Kommun har högre nettokostnadsavvikelse än genomsnittet bland samtliga större städer. Även för år 2021 har Umeå Kommun högst avvikelse.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet fritidshem i procent de senaste 5 åren

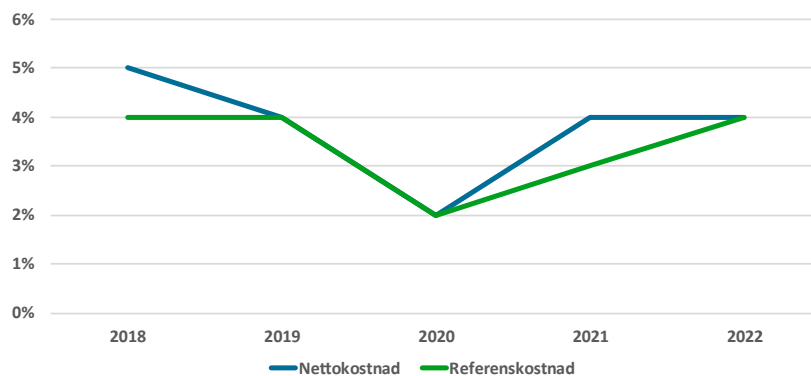

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet grundskola, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

För Umeå Kommun har referenskostnadens utveckling ökat till år 2022 och ligger över nettokostnadens utveckling. Nettokostnadens utveckling ligger kvar på samma nivå 2022 som år 2021. Minskningen vi ser i nettokostnadsavvikelsen kan förklaras av att Umeå Kommuns referenskostnad utvecklats mer än nettokostnaden.

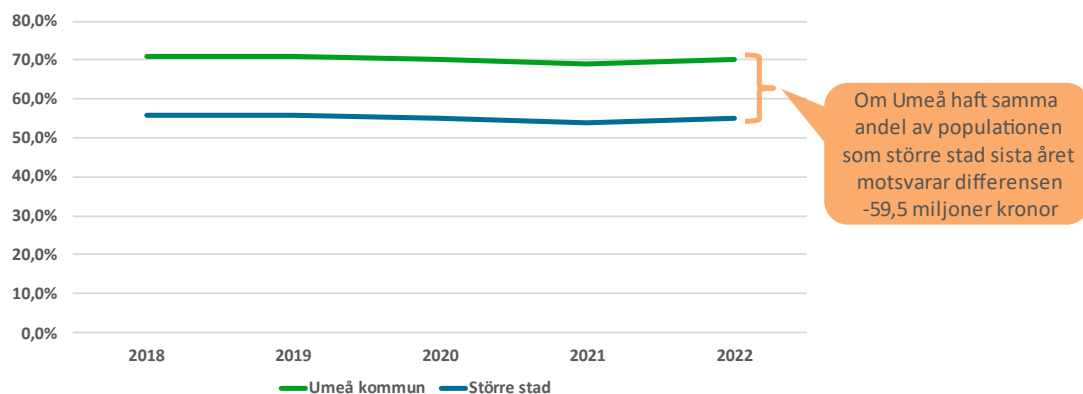
För större stad ser vi samma trend som för Umeå Kommun, alltså att nettokostnadens utveckling ligger kvar på samma nivå men referenskostnadens utveckling ökar. Dock är referenskostnadens utveckling för större stad inte över nettokostnadens utveckling.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för verksamhet fritidshem i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

Umeå Kommun har en högre andel av populationen i fritidshem i jämförelse med större stad de senaste åren. Hade Umeå Kommun haft samma andel av befolkningen i åldersgruppen som större stad hade Umeå Kommun haft 59,5 mnkr i lägre kostnader.

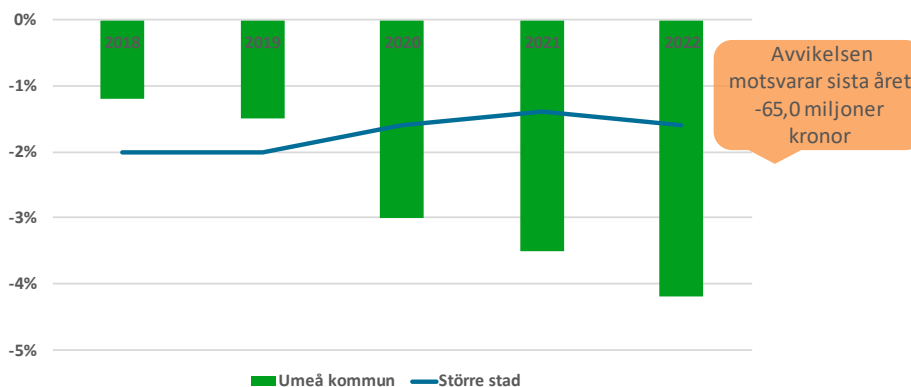
Grundskola

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet grundskola i procent de senaste 5 åren

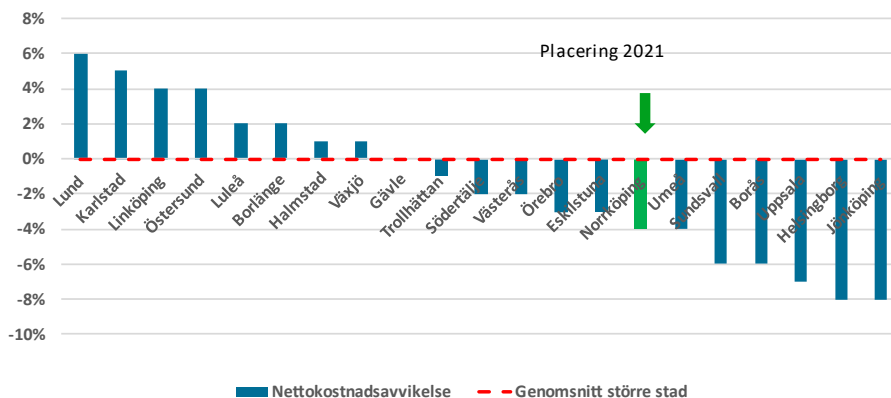

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse grundskoleverksamhet för större städer år 2022, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för grundskola har för Umeå Kommun minskat de senaste åren. Från år 2018 syns en minskning av nettokostnadsavvikelsen där avvikelsen för grundskolan år 2022 är något lägre än -4 % och lägre än större stad. Det betyder att kostnaden för kommunen för grundskola är lägre än vad Umeå Kommun förväntas kosta med tanke på strukturen. År 2022 motsvarar avvikelsen -65 miljoner kronor för Umeå Kommun och vi ser en ytterligare minskning från 2021 till 2022.

I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg.

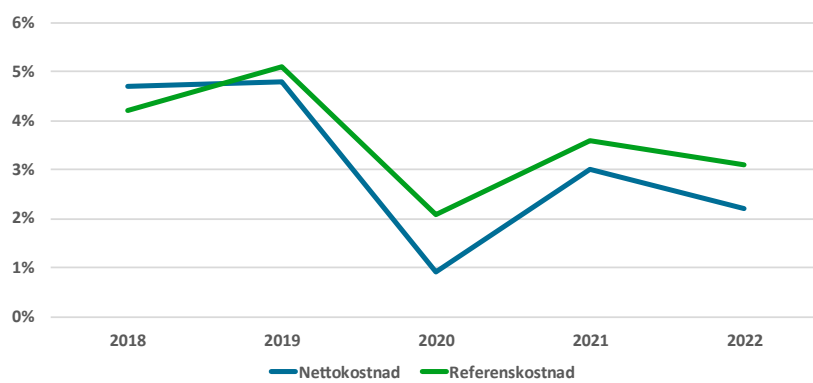
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2022 i procent och Umeå Kommun ligger under genomsnittet bland större stad för 2022 och har samma placering som år 2021.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet grundskola i procent de senaste 5 åren

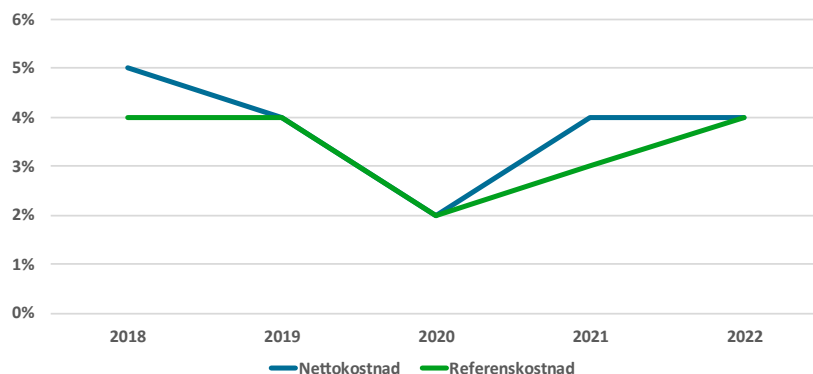

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet grundskola, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 4 illustrerar att skillnaden mellan referenskostnaden och nettokostnaden för Umeå Kommun blir större och att nettokostnaderna utvecklas i en lägre takt än referenskostnaden, den förväntade utvecklingen med tanke på strukturen. Förändringen i nettokostnadsavvikelsen mellan år 2021 och år 2022 förklaras av att Umeå Kommuns kostnadsutveckling är lägre än referenskostnadens utveckling.

För större stad (diagram 4) har nettokostnaden utvecklats i ungefär samma nivå som referenskostnaden år 2022.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

För grundskola redovisas inte andel av populationen då 100 % av befolkningen i åldersgruppen förväntas befinna sig i grundskolans verksamhet.

Analys av nettokostnadsavvikelse, gymnasieskola.

Bakgrund

Som en del i planeringsprocessen ska berörda nämnder analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Analyserna utgör ett analysunderlag i planeringsprocess för 2025.

Centrala tillämpningsanvisningar för analys av nettokostnadsavvikelse har tagits fram, vilka ligger till grund för analysen.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för verksamheten gymnasieskola. Nettokostnadsavvikelsen för gymnasieskola inkluderar även kostnader som ligger **utanför** gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämnningssystemet påverkar.

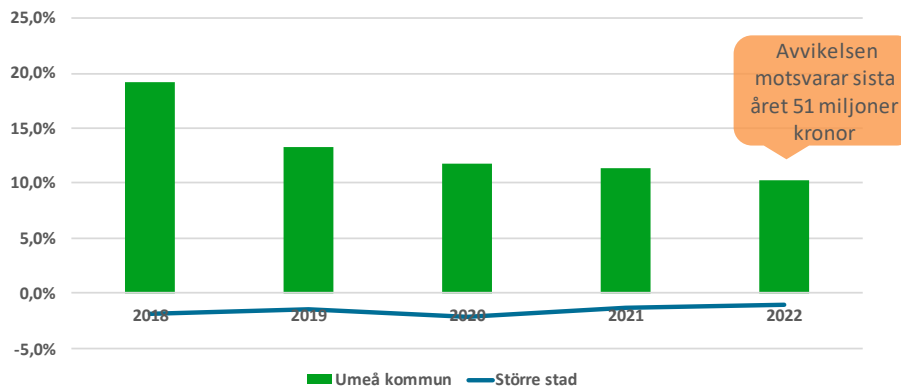
Utifrån givna anvisningar ska inte några kvalitetsmått ingå i analysen, om höga eller låga kostnader motsvaras av hög/låg kvalitet kommenteras därför inte.

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för gymnasiet i procent de senaste 5 åren

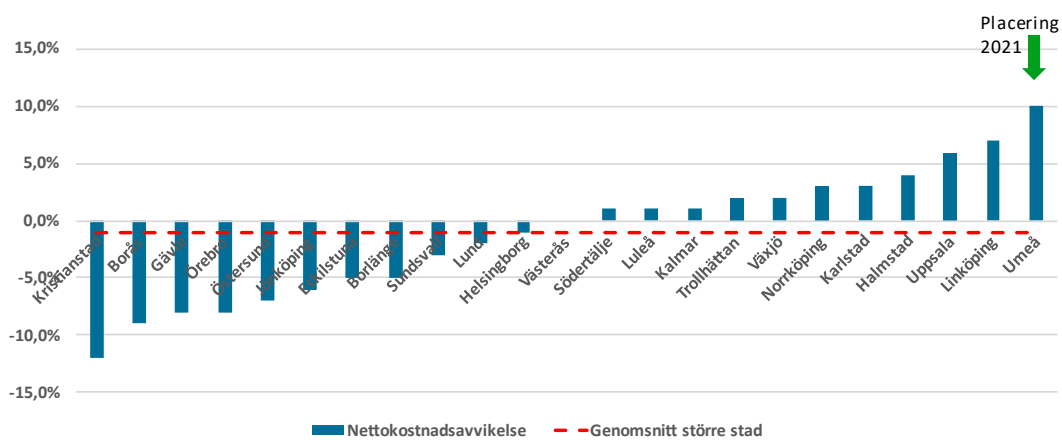

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse gymnasiet för större städer år 2022, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun har varierat under de senaste 5 åren. Från år 2018 syns dock en succesiv minskning av nettokostnadsavvikelsen. År 2022 motsvarar avvikelserna 51 miljoner kronor för Umeå Kommun. Vilket betyder att kostnaden för kommunens gymnasieskola är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen. Ett brett programutbud, där flertalet program med höga kostnader erbjuds bland annat naturbruksprogram, idrottsprogram, estetiska program m.fl. Höga ambitioner och en stor andel av elever med examen efter 4 år medför en högre kostnad i jämförelse med strukturen och gruppen större städer som ligger på en nettokostnadsavvikelse under den förväntade. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg.

Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2022 i procent, Umeå Kommun har en hög avvikelse jämfört med större stad och högst nettokostnadsavvikelse bland samtliga större städer. Även år 2021 hade Umeå Kommun högst avvikelse.

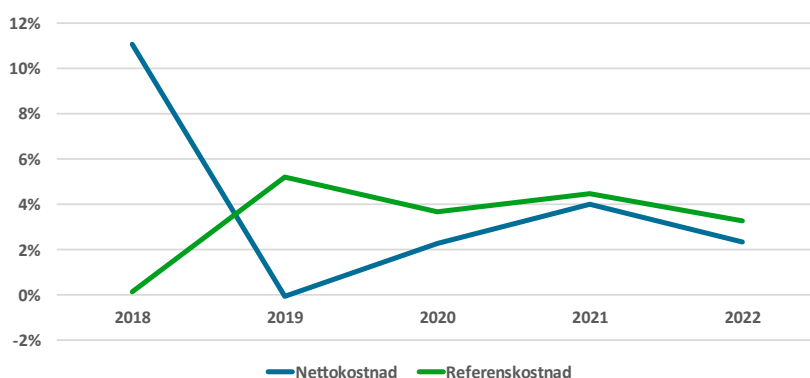
I kommungruppen större stad har ytterligare två städer tillkommit under år 2022, Kalmar och Kristianstad.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för gymnasiet Umeå Kommun i procent de senaste 5 åren

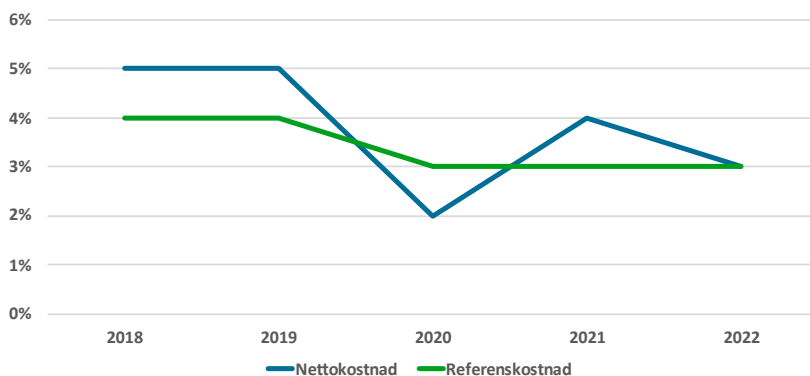

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för gymnasiet, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå Kommun har varierat de senaste 5 åren och år 2018 utvecklades nettokostnaden med över 10 % för att sedan 2019 utvecklas ungefär 0 %. Det kan konstateras att fördelning av kostnader inom Umeå Kommun inte skett på ett tillförlitligt sätt under år 2018 och siffrorna bör därför ses på med försiktighet. Trenden bortsett från 2018 är att nettokostnadens utveckling ökat från 2019 till 2021 och för år 2021 ligger den på ca 4 % strax under referenskostnadens utveckling. För år 2022 är utvecklingen av nettokostnaden strax över 2 % och ligger fortsatt under referenskostnaden där skillnaden mellan referenskostnad och nettokostnad för Umeå kommun är något större år 2022 jämfört med år 2021. Referenskostnadens utveckling för Umeå Kommun har under åren varierat från år 2020 varierar den dock i relation till nettokostnaden och ligger strax över nettokostnaden på något under 4 % för år 2022. Vilket innebär att Umeå Kommun har haft en ökning av nettokostnaderna som är lägre än referenskostnaden, vilket innebär att Umeå Kommun har en lägre kostnadsutveckling.

Utvecklingen av nettokostnaden för större stad har varierat mellan åren och minskat för att sedan öka för att sedan minskat något igen. För år 2022 är utvecklingen av nettokostnaden ca 3 % för större stad. Referenskostnadens utveckling har de senaste åren varit relativt stabil den senaste 5 åren för större stad. Den har minskat något från år 2019 till år 2020 för att sedan ligga stabilt runt 3 % från år 2020-2022. För år 2022 har utvecklingen av nettokostnaden för större stad varit i nivå med referenskostnaden vilket innebär att kostnadsutvecklingen i större stad har varit lägre än utvecklingen av referenskostnaden. Det tillkommande kommunerna i kommungruppen större stad Kalmar och Kristianstad sticker ut och har låg/negativ utveckling av nettokostnaderna.

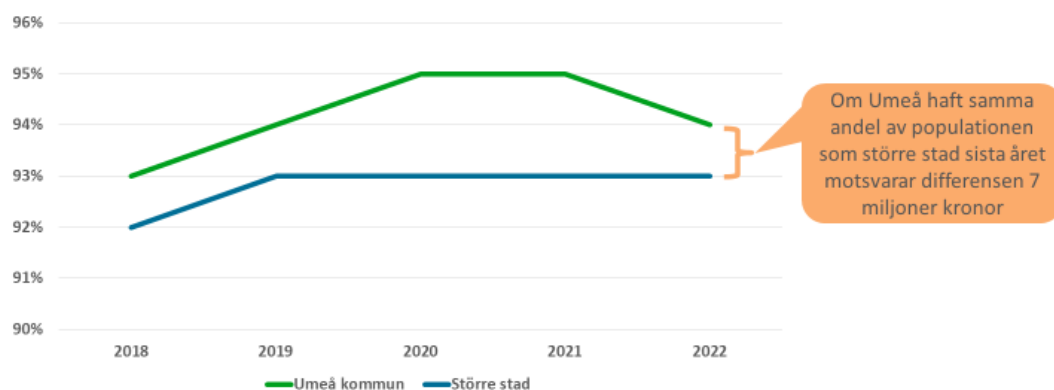
Den svaga ökningen i nettokostnadsavvikelsen för större stad beror på kostnadsutvecklingen bland kommunerna i större stad ökat marginellt mer än referenskostnaden. För Umeå Kommun är scenariot det motsatta nettokostnadsavvikelsens minskning beror på att Umeå Kommun har en lägre kostnadsutveckling än större stad.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för gymnasiet i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

**UMEÅ
KOMMUN**

Nyckeltalet gymnasiefrekvens var borttaget för år 2021 men finns nu i Kolada igen. Umeå Kommun har en högre andel av befolkningen i åldersgruppen som befinner sig i gymnasieskolan jämfört med större stad de senaste 5 åren. Hade Umeå Kommun haft samma andel av populationen som större stad år 2022 hade Umeå Kommun haft lägre kostnader motsvarande ca. 7 mnkr.

Analys av nettokostnadsavvikelse

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort analysunderlag planeringsprocess för 2023. Uppdraget är därmed avslutat. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen ska dessa analyser fortsättningsvis utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnings och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Individ- och familjenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; individ- och familjeomsorg och LSS.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämningsystemet påverkar.

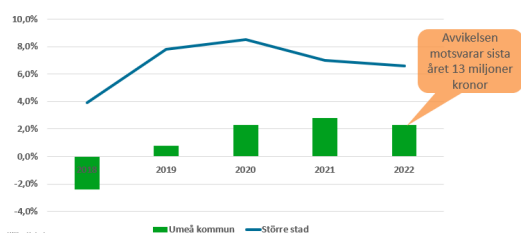
Individ- och familjeomsorg

Nettokostnadsavvikelse

Nettokostnad för individ- och familjeomsorg avser vård för vuxna med missbruksproblem, barn- och ungdomsvård, övrig vuxenvård, ekonomiskt bistånd samt familjerätt och familjerådgivning. Avser samtlig regi.

Diagram 1

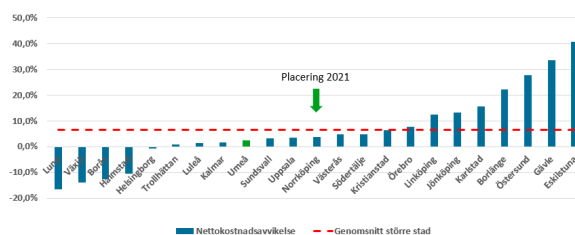
Nettokostnadsavvikelsens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse Individ- och Familjeomsorgen för större städer år 2022, i procent

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Nettokostnadsavvikelsen för individ- och familjeomsorgen har ökat en aning varje år, förutom mellan 2021 och 2022 då vi ser ett litet trendbrott och nettokostnadsavvikelsen minskade med -0,5%. 2022 var nettokostnadsavvikelsen 2,3 %, motsvarande 13 Mkr. Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun är lägre i jämförelse med större stad under hela perioden.

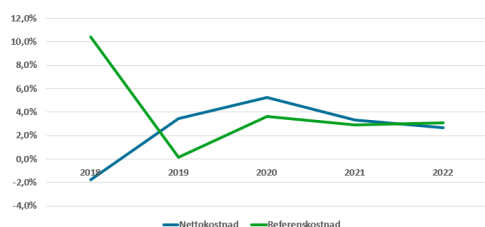
Större stad har också ökat sin nettokostnadsavvikelse under denna 5-årsperiod, men inte i samma utsträckning. Större stad har haft en liknande trend, men minskade sin nettokostnadsavvikelse även mellan 2020 och 2021. 2022 är nettokostnadsavvikelsen 6,6 %, motsvarande 37 mkr för större stad.

Vid jämförelse med större städer 2022 har Umeå Kommun förflyttat sig lite till vänster och ligger nu vänster om mitten. Detta innebär att några av de andra kommunerna inom kommungruppen större stad fått en högre nettokostnadsavvikelse. Det har även tillkommit två kommuner i gruppen större stad, Kalmar och Kristianstad. Vilket gör att 23 kommuner nu ingår i gruppen större stad, vilket även påverkar resultatet för Större stad bakåt i tiden.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

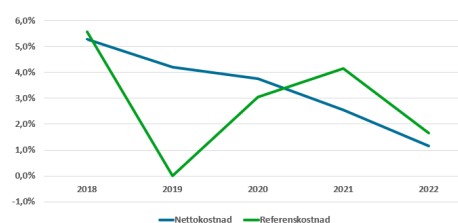
Netto- och referenskostnadens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren, Umeå kommun

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för Individ- och Familjeomsorgen, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Sett över hela 5-årsperioden har referenskostnaden för både Umeå Kommun och större stad varit relativt konstant och ökat i samma utsträckning. Däremot om man granskar år för år så ökade referenskostnaden en hel del 2018 för att sedan inte öka alls 2019, för att sedan öka lite varje år. Nettokostnaden sett över perioden så har den ökat något för Umeå Kommun, medan Större stad har en svagt minskade trend. Nettokostnaderna har med andra ord inte ökat lika mycket de senaste åren.

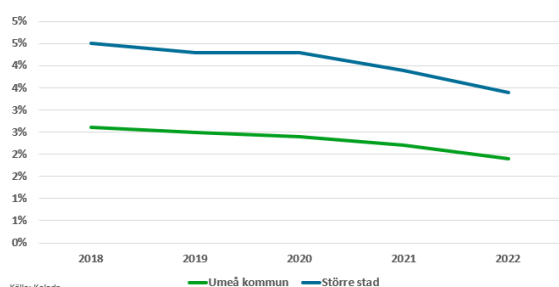
Gapet mellan referenskostnaden och nettokostnaden är större för kommungruppen större stad, därav att de har en större nettokostnadsavvikelse (som visualiseras i diagram 1), än Umeå Kommun där referenskostnaden och nettokostnaden ligger närmre varandra.

Att referenskostnaden ökade markant för Umeå Kommun 2018, i kombination med att nettokostnaden minskade samma år utgör en stor del till att nettokostnadsavvikelsen närmade sig varandra och har därefter följt varandra.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med större stad

Källa: Kolada

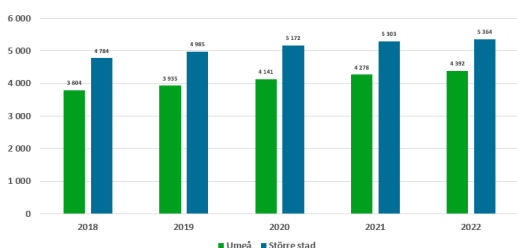
Vid analys av population har urvalet gjorts utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med Större stad.

Umeå kommun har under hela perioden haft en lägre andel invånare som erhållit ekonomiskt bistånd.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6

Nettokostnadens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

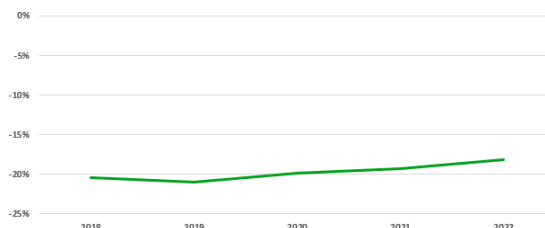

Källa: Kolada

Diagram 7

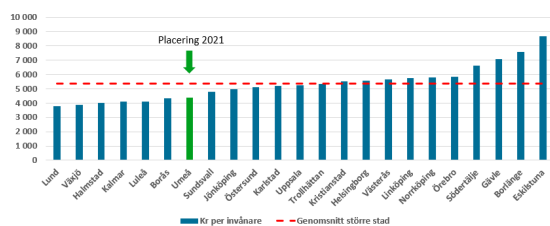
Procentuell avvikelse i nettokostnad för Individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 8 Nettokostnad Individ- och Familjeomsorgen för större städer år 2022, kr/invånare

Källa: SSB
UMEÅ KOMMUN

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns individ- och familjeomsorg har en lägre kostnad per invånare jämfört med större stad mellan 2018 och 2022. För Umeå Kommun har nettokostnaden ökat under 5-årsperioden med 588 kr/invånare, att jämföra med större stad som ökat med 580 kr/invånare.

Den procentuella avvikelser i nettokostnad för individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren visar att nettokostnaden för Umeå Kommun har ökat något mer än för kommungruppen större stad. Nettokostnaden har ökat under dessa år med drygt 3,7 % per år i Umeå kommun och 2,9 % i större stad.

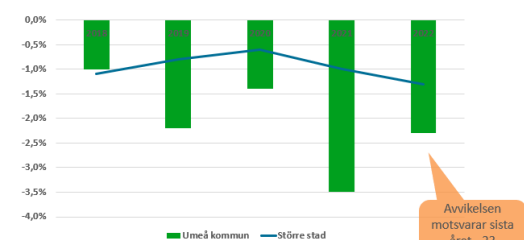
LSS

Nettokostnadsavvikelse

Avser insatser som ges med stöd av LSS, assistansersättning enligt SFB och HSL (hemsjukvård) i samband med LSS-insatser. Gäller följande insatser: Rådgivning och annat personligt stöd (råd och stöd), personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt SFB, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse utanför hemmet, korttidstillsyn för skolgångdomar över 12 år, boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdom, boende i bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna samt daglig verksamhet.

Diagram 1

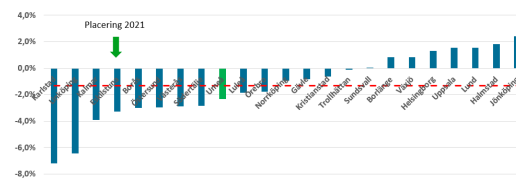
Nettokostnadsavvikelsens utveckling för LSS i procent de senaste 5 åren

Källa: SSB
UMEÅ KOMMUN

Avvikelsen motsvarar sista året - 23 miljoner kronor

Diagram 2 Nettokostnadsavvikelse LSS för större städer år 2022, i procent

Källa: SSB
UMEÅ KOMMUN

Nettokostnadsavvikelsen har fluktuerat en aning under perioden för Umeå Kommun, medan Större stad legat kring ca -1,0% varje år. Umeå Kommun har haft en lägre nettokostnadsavvikelse än Större

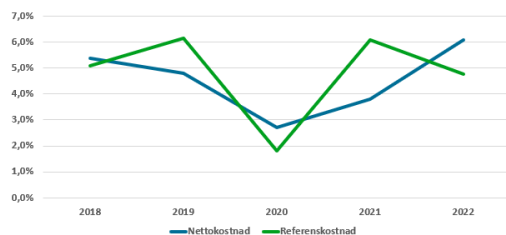
stad alla år utom 2018. Ett negativt värde innebär att det är ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat.

Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun 2023 motsvarar -23 Mkr och för större stad motsvarar nettokostnadsavvikelsen -9 Mkr.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

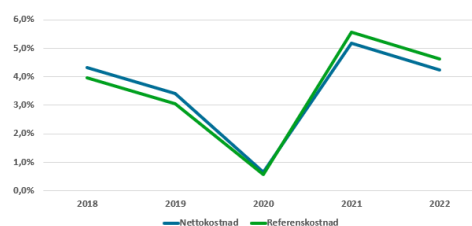
Netto- och referenskostnadens utveckling för LSS i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för LSS, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Sett över perioden har referenskostnaden för både Umeå Kommun och större följt varandra i stor utsträckning, 2019 sticker ut där referenskostnaden för Umeå Kommun ökade i större omfattning än för Större stad. Nettokostnaden sett över perioden så följer Umeå Kommun samma trend som Större stad, om än i mindre fluktuation. Dock ökade inte Större stad sin nettokostnad i samma utsträckning som Umeå Kommun, mellan 2021 och 2022. Större stad ökade med 4,6% och Umeå Kommun med 6,1%.

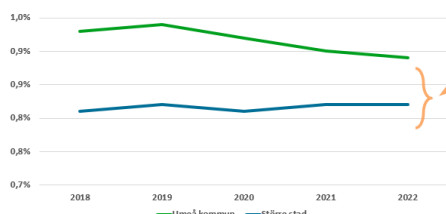
Att Umeå Kommun inte haft lika stora svängningar som Större stad i sin nettokostnad, leder till att Umeå Kommun haft lite större variation i sin nettokostnadsavvikelse (som visualiseras i diagram 1), än Större stad. Utvecklingen av netto- och referenskostnaden för större stad har varit samstämd under hela perioden, därav att deras nettokostnadsavvikelse också varit rätt konstant över perioden.

För Umeå Kommun har referenskostanden ökat i lite större utsträckning än nettokostnaden sett över hela perioden.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen för LSS i jämförelse med större stad - Invånare med insatser enligt LSS, andel

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Medel en skillnad om 0,07% - Ingen större differens. I och med LSS-utjämnningen är det svårt att beräkna en sådan differens.

Vid analys av population har urvalet gjorts utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare med insats enligt LSS, jämförelse med större stad.

Umeå kommun har en något högre andel invånare med insats enligt LSS än större stad. I snitt är skillnaden 0,07%. I och med LSS-

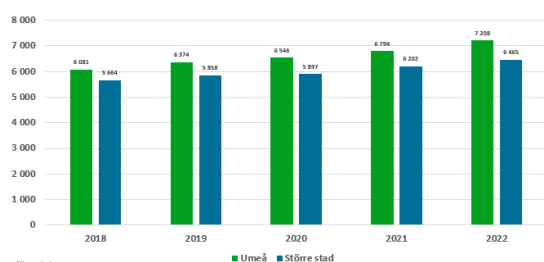
utjämningsystemet så ska i teorin detta balanseras ut inom Sverige. För att exemplifiera detta visas

nedan en tabell av LSS-utjämning, kronor per invånare, jämfört med större stad för samma tidsperiod.

LSS-utjämning kommunen, kr/inv	2018	2019	2020	2021	2022
Större stad	559	585	642	627	616
Umeå Kommun	871	904	1053	1210	1314

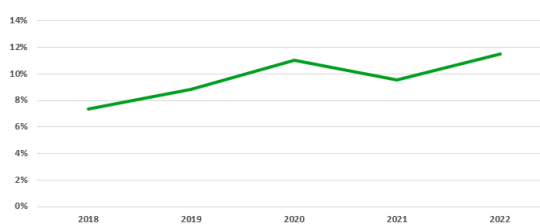
Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6 Nettokostnadens utveckling för LSS i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

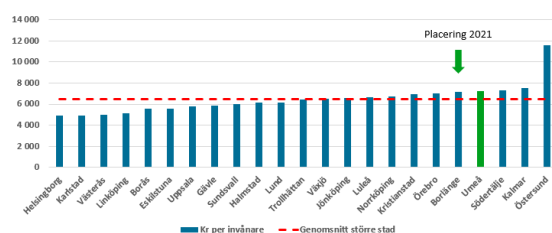
Källa: [kolada](#)

Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för LSS jämfört med större stad de senaste 5 åren

Källa: [kolada](#)

Diagram 8 Nettokostnad LSS för större städer år 2022, kr/invånare

Källa: [kolada](#)

Nettokostnaden har ökat under dessa år med drygt 4,4 % per år i Umeå kommun och 3,4 % i större stad. Den procentuella avvikelsen jämfört med större stad har ökat varje år, förutom 2021 där större stad hade en högre nettokostnadsökning än Umeå Kommun.

Sammanfattning

Inom nämndens verksamheter ses nettokostnadsavvikelser för individ- och familjeomsorg och LSS. För individ- och familjeomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2022 2,3% eller 13 Mkr. En mindre avvikelse och mycket lägre i jämförelse med större stad som hade en nettokostnadsavvikelse 2022 på 6,6%. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle öka från 13 Mkr till 37 Mkr. För LSS inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2022, -2,3% eller -23 Mkr. Ett negativt värde som innebär att det är ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat och det var även lägre i jämförelse med större stad som hade en nettokostnadsavvikelse 2022 på -1,3 %. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelsen skulle minska från -23 Mkr till -9 Mkr.

Nettokostnadsjämförelse kulturverksamhet

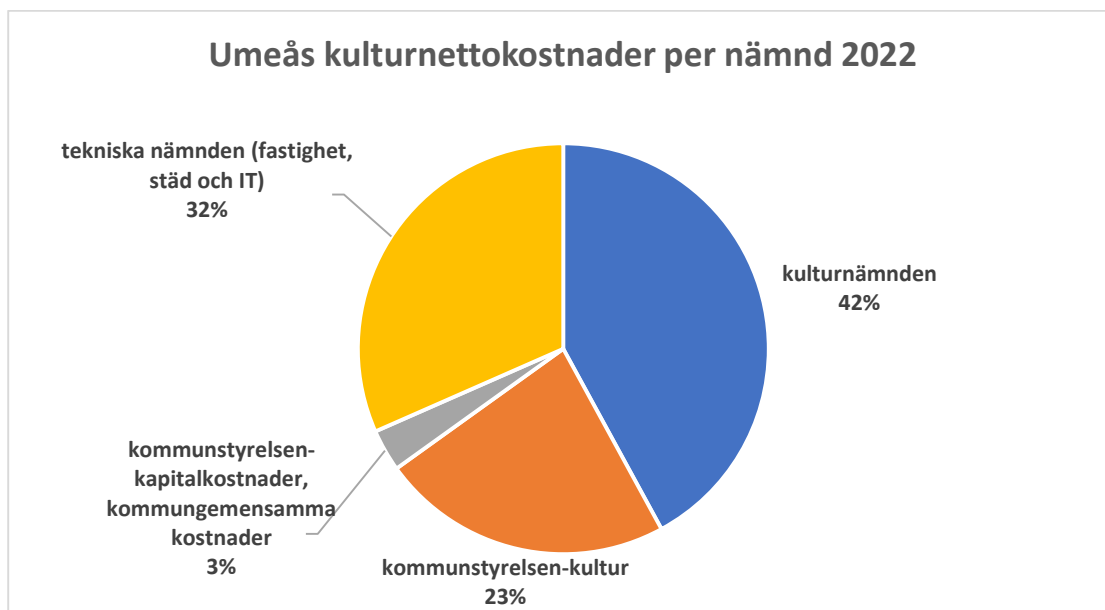
- Uppgifterna är hämtade från kolada.se förutom uppgifter om kostnadsslag och intäkter som hämtats från scb.se. Uppgifterna beskrivs i kronor per invånare (kr/inv.), procent och miljoner kronor (mnr)
- Ingen kontakt med några övriga kommuner har gjorts för att ytterligare jämföra redovisningen av kulturnettokostnader.
- Kulturverksamhet är till stora delar en frivillig verksamhet som påverkas av befolkningstillväxt men inte i samma utsträckning som exempelvis äldreomsorg och skola.
- Kulturverksamhet utgörs av allmän kultur, bibliotek, musik- och kulturskola samt stöd till studieorganisationer.
- 2 nya kommuner har tillkommit 2022 i kommungruppen större stad, Kalmar och Kristianstad, totalt 23 städer. Umeås närmsta kuststäder Örnsköldsvik och Skellefteå ingår inte i gruppen större stad.

Nettokostnader/invånare Umeå 2022

- Nettokostnaden uppgick 2022 till 2 693 kr/inv. (-356,1 mnr). Dessa fördelades per verksamhet enligt:
 - Allmän kultur 1463 kr/inv. (-193,5 mnr)
 - Bibliotek 854 kr/inv. (-112,9 mnr)
 - Musik-och kulturskola 306 kr/inv. (-40,5 mnr)
 - Stöd till studieorganisationer 69 kr/inv. (-9,2 mnr)
- fördelning per kostnadsslag/intäkt enligt:
 - Lämnade bidrag 841 kr/inv. (-111,2 mnr)
 - Personalkostnader 810 kr/inv. (-107,0 mnr)
 - Lokaler 773 kr/inv. (-102,2 mnr)
 - Övriga kostnader¹ 468 kr/inv. (-61,2 mnr)
 - Intäkter -194 kr/inv. (25,6 mnr)

¹ Dessa kostnader utgörs av kapitalkostnader (avskrivningar på gjorda investeringar på exempelvis Väven), köp av huvudverksamhet (Jazzfestivalen), inköp av varor (exempelvis böcker, tidningar) och tjänster (exempelvis artistgager, bemanningstjänster), fördelade kommungemensamma kostnader, städ, IT, stödfunktioner för ekonomi, personal och kommunikation med mera.

Nettokostnaderna för kulturverksamhet år 2022 fördelades mellan kommunens nämnder procentuellt på följande sätt:

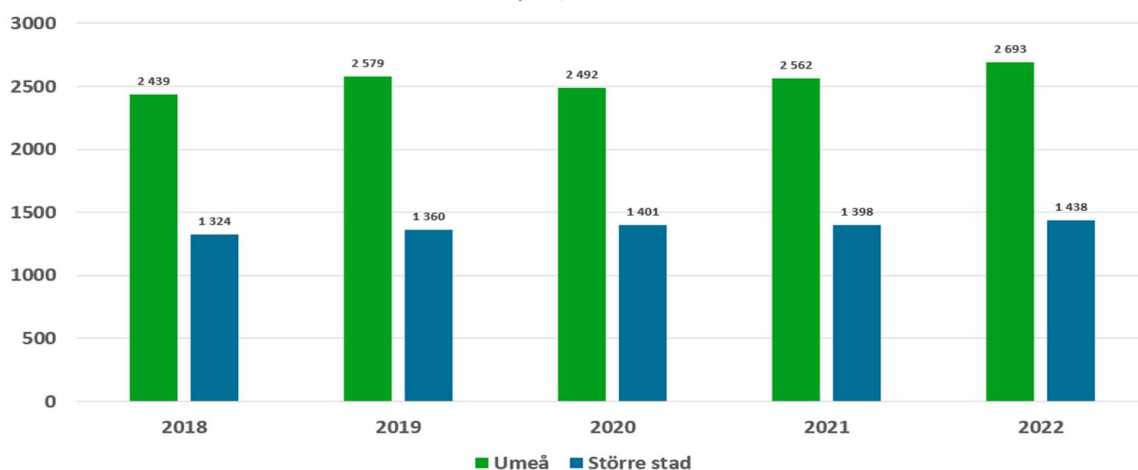

Nettokostnadsutveckling 2018 – 2022

- Umeå har högst nettokostnader för kulturverksamhet i jämförelse med större städer. Nettokostnaderna har ökat med 10% under perioden från 2 439 kr/inv. till 2 693 kr/inv. Motsvarande siffra för gruppen större städer är en ökning med 9%. Trollhättan samt städerna efter Norrlandskusten är de städer näst efter Umeå med högst nettokostnad.
- Umeås nettokostnader för kulturverksamhet var 87% (avvikelsen motsvarar cirka 166 mnkr) högre än gruppen större stad år 2022. 2018 var det 84% högre i Umeå.
- Lämnade bidrag till kulturbolag, föreningar, festivaler, studieorganisationer och stipendiater är de kostnader som avviker mest. År 2022 hade Umeå 208 % högre kostnader för lämnade bidrag, avvikelsen motsvarar cirka 75 mnkr. 2018 var den siffran 189%. Kommunstyrelsen lämnade 2022 bidrag på cirka 79 mnkr till Norrlandsoperan, Umeå Folkets hus (inklusive Guitars), Västerbottens museum och Bildmuséet. Kulturnämnden lämnade bidrag på cirka 32 mnkr.
- Lokalkostnaderna var 188 % högre i Umeå år 2022 vilket motsvarar cirka 67 mnkr. Motsvarande siffra 2018 var 178 % och cirka 54 mnkr. Umeås lokalkostnader utgörs av Väven, alla folkbibliotek, depåbiblioteket, Kulturskolan (delar av Hamnmagasinet och Midgårdskolan) med flera. Kvaliteten på redovisningen har under denna period förbättrats då samtliga folkbibliotek som är integrerade i skolor numera redovisas som en kulturkostnad och inte skolkostnad. Ett rimligt antagande är att Umeås höga lokalkostnader beror på att många av de jämförande kommuner saknar ett kulturhus av Vävens storlek. Under 2022 infördes dessutom ett nytt regelverk för redovisning av fastigheter. Vävens kostnader ökade från -75,5 mnkr 2021 till -90,6 mnkr 2022, -10,2 mnkr av den ökningen kan kopplas till det nya regelverket för redovisning av fastigheter.

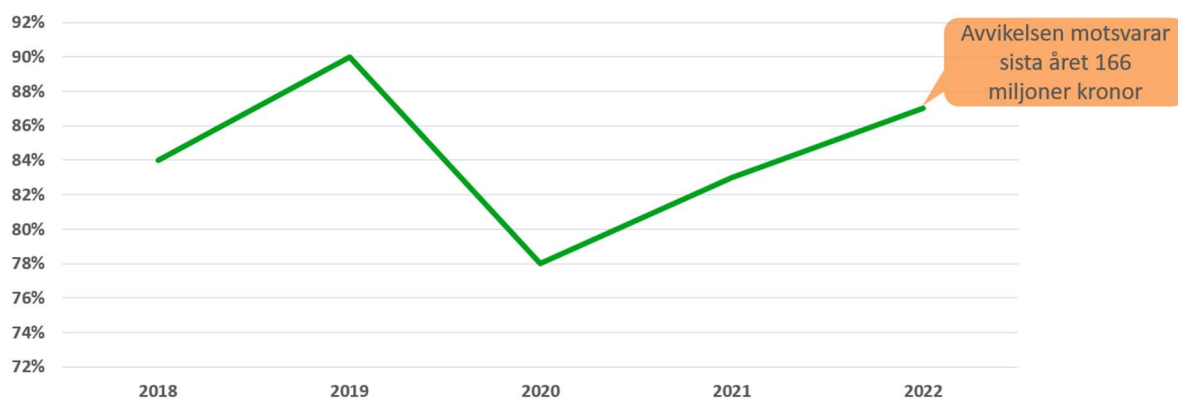
- Personalkostnader, övriga kostnader samt intäkter var sammantaget år 2022 20% högre i Umeå vilket motsvarar cirka 24 mnkr. Motsvarande siffra 2018 var 24 % vilket då motsvarade cirka 26 mnkr. Förklaringar till minskningen kan kopplas till att kapitalkostnaderna minskat, då de initiala investeringar som gjordes på IT och teknik i Väven med fem års avskrivning inte längre genererar några kapitalkostnader. Eventuella finansiella intäkter som tillfaller Umeå kommun från det delägda intressebolaget Väven i Umeå AB redovisas inte som en intäkt under kulturverksamhet.
- Uppdelat per verksamhet så avviker Umeås kostnad jämfört med större städer för allmän kultur mest, 124% högre år 2022, motsvarande siffra 2018 var 136%. Musik-och kulturskola är den verksamhet som avviker minst, år 2022 17%, motsvarande siffra 2018 var -10%.

Diagram 6 Nettokostnadens utveckling för kulturverksamhet i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada

Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för kulturverksamhet jämfört med större stad de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 8

Nettokostnadsjämförelse fritidsverksamhet

Bakgrund

Nettokostnadsjämförelsen görs årligen som en del i Umeå kommuns ordinarie planeringsprocess.

Uppgifterna är hämtade från kolada.se samt SCB.se. Kolada är dock inte standardiserat när det gäller fritidsverksamhet, vilket gör det svårt att göra korrekta jämförelser utan att gå djupare och se till strukturen inom respektive kommun.

Nettokostnadsjämförelsen baseras på utvecklingen senaste 5 åren. Jämförelser görs mot gruppen "större stad", vilket är kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten. I gruppen ingår 23 st kommuner, dessa är: Borlänge, Borås, Eskilstuna, Gävle, Halmstad, Helsingborg, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Luleå, Lund, Norrköping, Sundsvall, Södertälje, Trollhättan, Umeå, Uppsala, Västerås, Växjö, Örebro, Östersund.

Nettokostnad Umeå kommun

Av Umeå kommuns totala nettokostnad 2022 (57 789 kr/inv) avsåg 4,0% fritidsverksamhet, vilket motsvarar 2 323 kr/invånare. Även år 2018 uppgick fritidsverksamheten till 4,0%, åren 2019–2021 hade fritidsverksamheten något lägre procentuell andel av kommunens nettokostnad (3,5%-3,8%).

I Umeås nettokostnad för fritidsverksamhet ingår förutom intäkter och kostnader i fritidsnämndens redovisning, även delar som finns under tekniska nämnden (lokaler, städ, IT) samt kommunstyrelsen (kapitalkostnader, kommungemensamma kostnader).

	2018	2019	2020	2021	2022
Antal invånare	127 119	128 901	130 224	130 997	132 235
Nettokostnad, mnkr	275,0	262,2	257,2	288,7	307,2
Nettokostnad, kr/inv	2 163	2 034	1 975	2 204	2 323

Umeås nettokostnad för fritidsverksamhet år 2022 var 2 323 kr/invånare (307,2 mnkr) och fördelades enligt nedan:

- Intäkter -573 kr/inv (-75,8 mnkr)
- Personalkostnader 720 kr/inv (95,2 mnkr)
- Lämnade bidrag 233 kr/inv (30,8 mnkr)
- Lokalkostnader 1 111 kr/inv (147 mnkr)
- Övriga kostnader 832 kr/inv (110 mnkr)

Intäkterna sjönk under 2020–2021 som en följd av pandemin (minskad uthyrning av idrottsanläggningar och färre besökare på baden innebar uteblivna intäkter). År 2022 har intäkterna ökat till samma nivå som innan pandemin. Personalkostnader, lämnade bidrag samt lokalkostnader har inga större förändringar under de senaste 5 åren.

Personalkostnader och bidrag har ökat något medan lokalkostnaderna har minskat en aning. Övriga kostnader har däremot ökat 2022 jämfört med åren innan. Från ca 600 kr/invånare till 832 kr/invånare. I övriga kostnader ingår bl a kapitalkostnader (avskrivningar på gjorda investeringar), verksamhetskostnader i form av inköp av varor och tjänster, fördelade kommungemensamma kostnader för städ, IT mm.

Nettokostnad per verksamhet

Fritidsverksamheten är indelad i tre verksamheter (idrotts- och fritidsanläggningar, fritidsgårdar samt allmän fritidsverksamhet). Fördelningen av kostnader mellan dessa tre såg ungefär lika ut för Umeå som för större stad år 2022. Umeå hade en något högre andel på idrotts- och fritidsanläggningar, och en lägre andel på fritidsgårdar.

	<u>Umeå</u>	<u>Större stad</u>
Idrotts- och fritidsanläggningar	69%	67%
Fritidsgårdar	13%	16%
Allmän fritidsverksamhet	18%	17%

Idrotts- och fritidsanläggningar

Idrottsanläggningar, kr/inv	2018	2019	2020	2021	2022
Större stad	1 130	1 174	1 250	1 254	1 322
Umeå	1 462	1 379	1 344	1 507	1 605
Diff i kr	332	205	94	253	283
Diff i %	29%	17%	8%	20%	21%

Umeås nettokostnad per invånare gällande drots- och fritidsanläggningar är högre jämfört med större stad. Dock är det svårt att jämföra nettokostnaden med andra kommuner då vissa kommuner har sina anläggningar i bolag, vilket innebär att kostnaden inte ingår i kommunernas nettokostnad som presenteras på kolada.se.

Ett rimligt antagande till varför Umeå har en hög nettokostnad är att Umeå har ett brett utbud av anläggningar. Umeå har en mångfald av föreningsliv, både bredd och elit, vilket fordrar bra anläggningar sommar som vinter. Det finns ett starkt elitidrottsgymnasium samt idrottshögskola, dessa samt idrottsförbunden ställer också höga krav på anläggningarna.

Nettokostnaden för idrotts- och fritidsanläggningar i Umeå har ökat med 10% mellan åren 2018–2022, motsvarande ökning för större stad är 17%. År 2021 ökade Umeås nettokostnad som följd av att två större anläggningar tillkom (Thoren arena och Jubileumshallen på Teg) och flertalet större renoveringar av idrottsanläggningar genomfördes.

Fritidsgårdar

Fritidsgårdar, kr/inv	2018	2019	2020	2021	2022
Större stad	269	271	264	275	299
Umeå	256	279	263	291	308
Diff i kr	-13	8	-1	16	9
Diff i %	-5%	3%	0%	6%	3%

Umeås nettokostnad per invånare gällande fritidsgårdar har varit relativt lika större stad. Vissa år har Umeås nettokostnad varit lite lägre men 2022 var den 3% högre än större stad. Under femårsperioden har Umeås kostnad ökat med 20%, motsvarande ökning för större stad är endast 11%. 2021 ökade Umeås nettokostnad då en ny fritidsgård på Tegs centralskola byggdes.

Umeå har 13 mötesplatser för ungdomar samt 1 för vuxna med funktionsnedsättning. Hur många mötesplatser och/eller öppettider andra kommuner har finns inte angivet i Kolada varför det är svårt att jämföra nettokostnaden.

Allmän fritidsverksamhet

Allmän fritidsverksamhet, kr/inv	2018	2019	2020	2021	2022
Större stad	292	301	298	346	344
Umeå	445	376	368	407	410
Diff i kr	153	75	70	61	66
Diff i %	52%	25%	23%	18%	19%

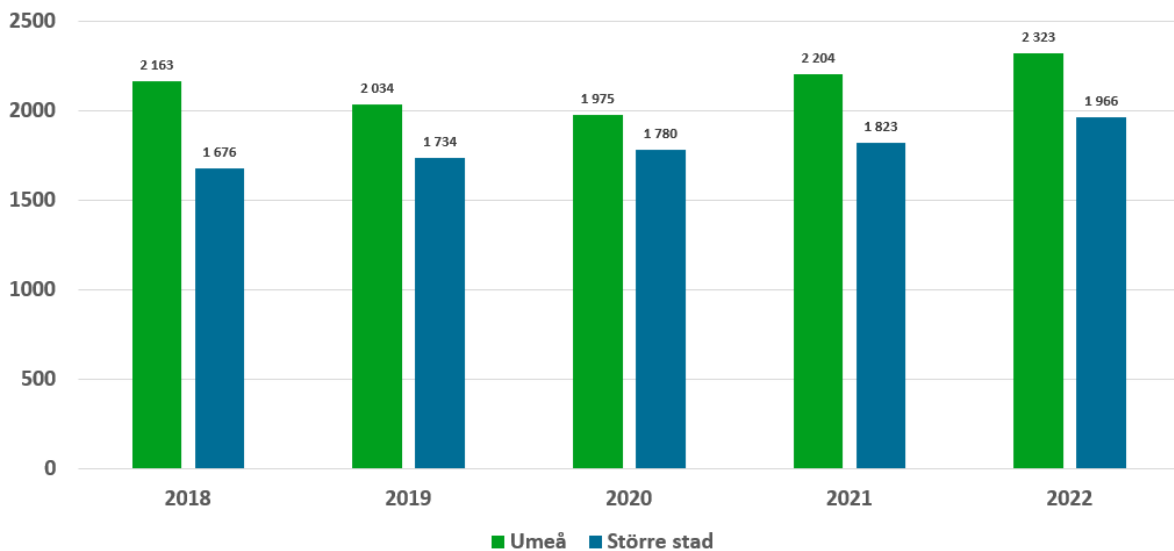
I allmän fritidsverksamhet ingår kostnader för tex marknadsföring, IT-utveckling, personalkostnader för föreningsbyrå/stab samt all utbetalning av föreningsstöd.

Mellan åren 2018–2022 har Umeå sänkt nettokostnaden för allmän fritidsverksamhet med 8%. Större stad har istället ökat nettokostnaden med 23%. 2018 hade Umeå en hög nettokostnad men då ingick verksamheter som från år 2019 flyttats till annan nämnd/annan verksamhet (BRÅ, Tillgänglighet och Folkhälsa).

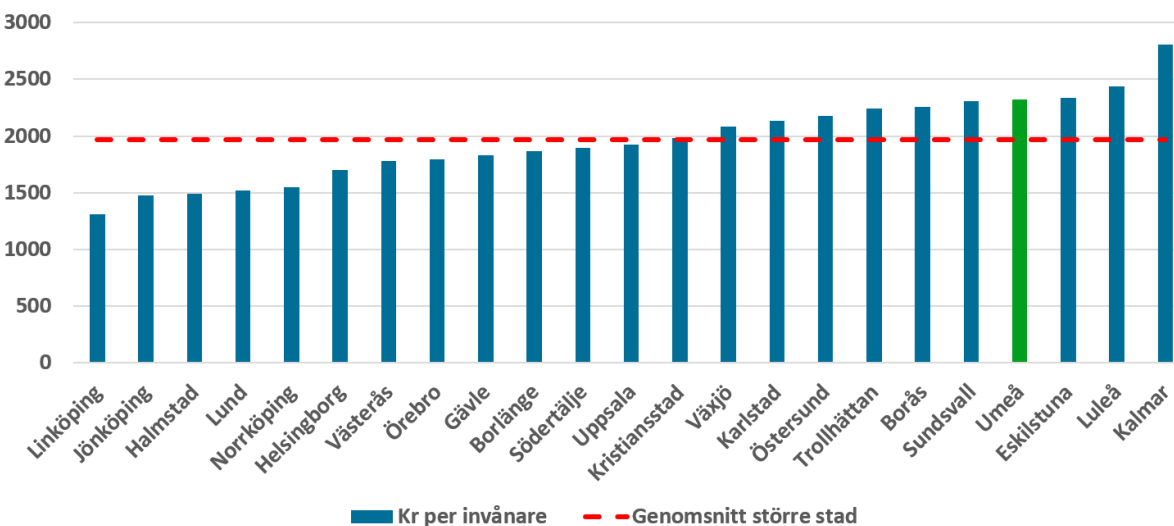
Att jämföra nettokostnaden med andra kommuner blir även i detta fall svårt då uppgifterna i Kolada inte visar nog mycket information om andra kommuners organisation eller struktur gällande föreningsstöd. I Umeå betalar föreningar subventionerad taxa för att nyttja anläggningarna och samtidigt kan de söka aktivitetsstöd som för år 2022 uppgick till 14 kr/deltagare och tillfälle. Vissa andra kommuner har i stället 0-taxa, vilket innebär att föreningar nyttjar anläggningarna gratis, men då är också aktivitetsstödet lägre. Exempelvis har Luleå kommun 0-taxa och ett aktivitetsstöd på 5 kr/deltagare och tillfälle (år 2022). Detta innebär att Umeå har högre intäkter, men samtidigt högre kostnad för aktivitetsstöd.

Nettokostnad fritidsverksamhet, jämförelse

De senaste fem åren har Umeå haft en högre nettokostnad per invånare jämfört med gruppen större stad. Umeås nettokostnad har dock bara ökat med 7% under perioden, från 2 163 kr/invånare till 2 323 kr/invånare. Motsvarande ökning för gruppen större stad är 17%. Detta innebär att den procentuella avvikelsen mellan Umeå och större stad har minskat, från att Umeå var 29% högre år 2018 till 18% högre år 2022.

Av de 23 kommuner som ingår i gruppen större stad var det endast tre som hade en högre nettokostnad för fritidsverksamhet än Umeå år 2022.

Att göra en korrekt jämförelse är svår, kostnader beror som tidigare nämnts i rapporten, på hur kommunerna är organiserade, om anläggningar redovisas i kommunen eller i bolag, struktur för föreningsstöd osv.

Ett kallare klimat kan vara en orsak till högre nettokostnad, bl a ställs krav från elitidrottsförbund på säsongslängder, vilket tex kan innebära att konstgräsplaner behöver värmas upp tidig vår/sen höst till höga kostnader. Med ett kallare klimat kommer också ett ökat behov av inomhusanläggningar. En annan faktor som kan påverka nettokostnaden är avstånd till andra kommuner. Långa avstånd ger inte samma möjlighet att nyttja andra kommuners anläggningar, behovet ökar då att bygga egna kostsamma anläggningar.